150. löggjafarþing 2019–2020.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um íslensk landshöfuðlén

Frá samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

I. KAFLI
Almenn ákvæði.

1. gr.
Markmið.

Markmið laga þessara er að stuðla að öruggum, hagkvæmum og skilvirkum aðgangi að íslenskum landshöfuðlénum og styrkja tengsl þeirra við Ísland, með því að kveða á um örugga, gagnsæja og skilvirka umsýslu þeirra.

2. gr.
Gildissvið.

Lög þessi gilda um rekstur landshöfuðléna sem Íslandi hefur verið úthlutað til notkunar á internetinu ásamt nafnaþjónustu fyrir höfuðlén og skráningu léna undir þeim.

3. gr.
Stjórn lénamála.

Ráðherra hefur yfirumsjón með framkvæmd laga þessara.
Póst- og fjarskiptastofnun sinnir eftirliti með framkvæmd laga þessara.

4. gr.
Orðskýringar.

Í lögum þessum og reglum settum samkvæmt þeim merki:

1. *Almennt höfuðlén* er höfuðlén sem ekki hefur verið úthlutað til ríkis eða landsvæðis. Dæmi um almenn höfuðlén er .com, .edu, .org o.fl.
2. *Almennt IP fjarskiptanet* er það sem kallað er í daglegu tali Internetið en ekki önnur IP net fyrir síma, sjónvarp o.fl.
3. *Höfuðlén* er efsti hluti lénakerfisins og vísar til þess hluta sem kemur á eftir síðasta punktinum í heiti léns og eru samþykkt af þar til bærum alþjóðlegum aðila. Höfuðlén skiptast í almenn höfuðlén (.com, .edu, o.fl.) og landshöfuðlén (.is, .dk, o.fl.).
4. *Íslenska landshöfuðlénið* er höfuðlénið .is, og hefur það beina skírskotun til Íslands.
5. *Landshöfuðlén* eru þau höfuðlén sem hafa beina skírskotun til tiltekinna ríkja. Landshöfuðlén lúta ISO31661 staðlinum. Dæmi um landshöfuðlén er .is, .se, .de, o.fl.
6. *Lén* er auðkenni í almennum IP-fjarskiptanetum. IP tala er að baki hvers léns.
7. *Lénaheitakerfi* er stigskipt dreift gagnasafn sem annast fyrirspurnir um lénsheiti.
8. *Nafnaþjónn* er tölva sem svarar fyrirspurnum um lén.

9. *IP fjarskiptanet* er fjarskiptanet sem flytur gagnapakka samkvæmt IP fjarskiptareglu.
10. *IP tala* er númer tækis sem tengt er almennu IP fjarskiptaneti og úthlutað hefur verið af þar til bærum aðila til aðgreiningar frá öðrum tækjum.
11. *Rétthafi* er sá einstaklingur eða lögaðili sem skráður er fyrir léni í rétthafaskrá.
12. *Rétthafaskrá* er miðlæg skrá þar sem fram koma upplýsingar um rétthafa léna, tengilið þeirra og nafnaþjóna.
13. *Skráningaraðili* er aðili sem á grundvelli samnings við skráningastofu getur séð um skráningu léna undir íslensku höfuðléni og breytingar á upplýsingum sem tengjast því fyrir hönd rétthafa léna.
14. *Skráningastofa* er lögaðili sem annast og vinnur að skráningu léna undir landshöfuðléni tengdu Íslandi og fer með umsýslu þess á grundvelli almennrar heimildar.

5. gr.

Persónuvernd.

Vinnsla persónuupplýsinga, t.d. tengiupplýsinga og kennitalna, sem hinn skráði leggur í té, skráningarstofa, skráningaraðilar eða aðrir þeir sem starfa í umboði skráningarstofu, afla sjálfir eða berst frá þriðja aðila, er heimil í þeim tilgangi að sinna skyldum samkvæmt lögum þessum að uppfylltum skilyrðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

II. KAFLI
Skráningarstofa.

6. gr.

Almenn heimild.

Almenn heimild felur í sér réttindi til að starfa sem skráningastofa hér á landi samkvæmt ákvæðum laga þessara, reglugerða og reglna sem settar eru samkvæmt þeim.

Skilyrði almennrar heimildar til reksturs skráningarstofu hér á landi eru eftirtalin:

a. Almennir viðskiptaskilmálar og gjaldskrár sem um þjónustuna gilda séu aðgengilegir, á vefsíðu,
b. ákvæði laga þessara séu uppfyllt,
c. að lögheimili lögaðilans sé á Íslandi,
d. að rétthafaskrá og vinnsla hennar sé staðsett á Íslandi,
e. að ársreikningar skráningarstofu séu gerðir í samræmi við lög um bókhald og lögum um ársreikninga og sendir Póst- og fjarskiptastofnun,
f. að stjórnarmenn og framkvæmdastjóri séu lögráða, fjár síns ráðandi og hafi ekki á síðustu þremur árum í tengslum við atvinnurekstur hlotið dóm fyrir refsiverðan verknað samkvæmt almennum hegningarlögum eða lögum um hlutafélög, einkahlutafélög, bókhald, ársreikninga, gjaldþrot eða opinber gjöld og
g. að framkvæmdastjórar og meiri hluti stjórnarmanna skuli vera með lögheimili hér á landi.

7. gr.

Tilkynning um starfsemi.

Skráningarstofa skal tilkynna Póst- og fjarskiptastofnun um starfsemi sína innan átta vikna frá því að hún hefur starfsemi.

Tilkynning skráningarstofu skal innihalda upplýsingar sem nauðsynlegar eru til skráningar. Um form og efni tilkynningar skal getið um í reglugerð sem ráðherra setur.

Póst- og fjarskiptastofnun skal staðfesta skráningu aðila á skrá yfir skráningarstofur innan fjögurra vikna frá móttöku tilkynningar skv. 1. mgr., enda sé það mat stofnunarinnar að skilyrði 6. gr. sé uppfyllt.

Hyggist skráningarstofa leggja niður starfsemi, að hluta eða í heild, skal tilkynna það eftirlitsaðila með minnst tólf vikna fyrirvara.

8. gr.

Hlutverk skráningarstofu.

Skráningarstofa fer með daglega umsjón landshöfuðléns eða léna og skal framkvæma skyldur sínar á öruggan og skilvirkan máta í þágu almannahagsmuna.

Hún skal meðal annars:

a. Halda rétthafaskrá og aðrar upplýsingar sem eru nauðsynlegar vegna nafnaþjónustu,
b. reka og halda skrá um nauðsynlega nafnaþjóna fyrir landshöfuðlén og tryggja öryggi þeirra og högun í samræmi við gæðastaðla þar til bærs alþjóðlegs aðila og eftirlitsaðila,
c. stuðla að því að nauðsynleg nafnaþjónusta fyrir lén rétthafa sé ætíð virk og sett upp samkvæmt viðurkenndum stöðlum og reglum þar til bærs alþjóðlegs aðila,
d. stuðla að skilvirkri svörun við fyrirspurnum um undirlén höfuðlénsins,
e. viðhafa skilvirka vernd gagna,
f. stuðla að skilvirkum verkferlum sem uppfylla viðurkennda gæðastaðla þar til bærs alþjóðlegs aðila,
g. setja reglur um lénaskráningar samkvæmt 9. gr. og framfylgja þeim,
h. hafa eftirlit með að virkir nafnaþjónar séu aðgengilegir fyrir lén sem skráð eru undir íslensku landshöfuðléni og
i. aðstoði stjórnvöld í samræmi við11. gr. grein laga þessara.

III. KAFLI

Skráning léna.

9. gr.

Skráning léna.

Skráning léna skal vera rafræn í þar til gerðu skráningarkerfi á vegum skráningarstofu og í samræmi við reglur skráningarstofu, sbr. g. lið 8. gr.

Skráningarstofa setur reglur um skráningu léna. Ráðherra getur í reglugerð sett viðmið sem unnið skal út frá við setningu reglnanna svo sem um gagnsæi, jafnræðissjónarmið, réttindi rétthafa, réttindi tengiliða, hagsmuni notenda o.fl.

Skráningarstofa skal stuðla að því að rétthafar léna séu upplýstir um skilyrði skráningar léna samkvæmt lögum þessum. Séu skilyrði um skráningu léna ekki uppfyllt skal skráningarstofa beina ábendingu um úrbætur til rétthafa. Sé ábendingum um úrbætur ekki sinnt skal skráningastofa fjarlægja tilvísanir lénsins úr nafnaþjónum landshöfuðlénsins þar til bætt hefur verið úr. Verði aðili uppvís að því að misnota skráningu léna er skráningarstofu heimilt að loka aðgangi hans að skráningarkerfi.

Skráningarstofu er heimilt að innheimta gjald fyrir þjónustu.

10. gr.

Lokun, læsing og afskráning léna.

Skráningarstofu er heimilt að afskrá lén undir íslensku landshöfuðléni eða loka léni ef eitt af neðangreindu á við:

a. Skráningarupplýsingar þess eru augljóslega rangar og/eða ófullnægjandi,
b. tæknileg uppsetning er ófullnægjandi,
c. rétthafi borgar ekki árgjaldið,
d. vistunaraðilinn vill taka lénið niður.

Skráningarstofa skal í þessum tilvikum leitast við að senda rétthafa léna áskorun um úrbætur á skráningarupplýsingum.

Skráningarstofu er heimilt að læsa léni undir íslensku landshöfuðléni ef mál er til meðferðar hjá Neytendastofu eða öðrum stjórnvöldum. Beiðni um læsingu léns skal koma frá viðkomandi stjórnvaldi.

11. gr.

Lokun og haldlagning skráðra léna.

Lögregla getur krafist þess, að undangengnum dómsúrskurði, að skráningarstofa loki léni sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni, í eftirfarandi tilvikum:

a. ef rétthafi léns eða lén tengist efni sem hefur tengsl við skipulagða brotastarfsemi eins og sú starfsemi er skilgreind í 2. mgr. 175. gr. a, almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 5. gr. laga nr. 149/2009 eða
b. ef lén tengist ólöglegu efni sem hvetur til refsiverðrar háttsemi sem varðar við almenn hegningarlög nr. 19/1940, með síðari breytingum.

Lögregla getur krafist þess, að undangengnum dómsúrskurði, að haldleggja forræði léns sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni og reka lénið tímabundið í tengslum við rannsókn opinbers máls og öflun sönnunargagna.

Kröfum í einkamáli er varða greiðslu skaðabóta vegna athafna starfsmanna skráningarstofu samkvæmt ákvæði þessu verður ekki beint að starfsmönnum skráningarstofu eða skráningarstofunni sjálfri. Íslenska ríkið ber ábyrgð á athöfunum starfsmanna skráningarstofa vegna aðgerða sem gerðar eru á grundvelli ákvæðis þessa eftir almennum reglum hvort sem mál er höfðað fyrir innlendum eða erlendum dómstóli. Verði mál höfðað gegn starfsmanni skráningarstofu, þrátt fyrir 1. málsl., greiðir íslenska ríkið allan kostnað hans við rekstur málsins og aðrar áfallnar kröfur af því tilefni.

12. gr.

Réttindi og skyldur rétthafa.

Rétthafi léns sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni hefur einkaafnotarétt af hinu skráða léni meðan það uppfyllir reglur skráningarstofu og það hefur ekki verið afskráð.

Rétthafi ber ábyrgð á:

a. Að notkun lénsins sé í samræmi við gildandi lög og reglur,
b. greiðslu gjalda vegna skráningar og endurnýjunar léns,
c. að skráning lénsins og tengiliða þess sé rétt og
d. að vistun lénsins sé tæknilega viðunandi.

IV. KAFLI
Ýmis ákvæði.

13. gr.

Eftirlit.

Póst- og fjarskiptastofnun fer með eftirlit með framkvæmd laga þessara, þ.m.t. starfsemi skráningarstofu samkvæmt lögum þessum.

Stofnunin skal einu sinni á tveggja ára fresti óska eftir upplýsingum frá skráðum skráningarstofum til að kanna hvort þær uppfylli skilyrði 6. og 8. gr. laga þessara. Um skil á upplýsingum gilda skilafrestir þeir sem tilgreindir eru í 7. gr. laga þessara.

14. gr.

Dagsektir.

Póst- og fjarskiptastofnun getur gert skráningarstofu að greiða dagsektir ef hún sinnir ekki skyldum samkvæmt II. kafla laga þessara. Áður en dagsektir eru lagðar á skal gefa skráningarstofu færi á að bæta úr innan hæfilegs frests. Slíkar dagsektir mega nema allt að 50.000 kr. á sólarhring. Skal upphæð þeirra fara eftir eðli brots.

Ef ákvörðun um dagsektir er skotið til dómstóla byrja dagsektir ekki að falla á fyrr en dómur er endanlegur. Dagsektir renna í ríkissjóð og má án undangengis dóms gera aðför til fullnustu þeirra.

15. gr.

Rekstur landshöfuðléns á stríðstímum og yfirvofandi hryðjuverkaárásar.

Ef Ísland á í stríði, stríðshætta er fyrir hendi eða slíkar aðstæður ríki utan Íslands að hætta sé á að Ísland lendi í stríði eða verði fyrir hryðjuverkaárás á mikilvæga innviði, getur ríkisstjórn Íslands sett rekstri landshöfuðléns þær viðbótarreglur sem nauðsynlegar þykja vegna varna Íslands, varna Atlandshafsbandalagsins og almenns öryggis ríkisins.

16. gr.

Fagráð.

Fjarskiptaráð, sem starfar samkvæmt lögum um fjarskipti með síðari breytingum, skal jafnframt gegna hlutverki fagráðs um lénamál, vera ráðherra til ráðgjafar um slík mál.

Skráningastofa skal tilnefna áheyrnarfulltrúa með tillögurétt til að sitja fundi fjarskiptaráðs þegar lénamálefni eru á dagskrá.

17. gr.

Gildistaka.

Lög þessi taka þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða

I.

Ríkissjóður á forkaupsrétt að öllum hlutum í félaginu, Internet á Íslandi hf., ISNIC, kt. 660595-2449.

II.

Skráningarstofa sem starfar þegar lög þessi taka gildi hefur 8 vikur frá gildistöku reglugerðar sem ráðherra setur með heimild í 7. gr. laganna til að tilkynna starfsemi sína til Póst- og fjarskiptastofnunar.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarp þetta er samið í samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu. Tilurð þess á sér nokkra forsögu en segja má að undirbúningsvinna við frumvarpið hafi upphaflega hafist árið 2005 í kjölfarið að starfsemi sú sem heldur utan um landshöfuðlénið .is var einkavædd. Á 139. löggjafarþingi var frumvarp til laga um landslénið .is og önnur íslensk höfuðlén lagt fram, sjá mál nr. 725, og náði það ekki fram að ganga. Sama frumvarp var lagt fram á 140. löggjafarþingi, sjá mál nr. 268, en það fékk ekki framgang á Alþingi.

Fyrri frumvörp sem getið er hér að framan áttu það sameiginlegt að kveða á um starfsleyfi fyrir skráningarstofu, þ.e. Internet á Íslandi hf., ISNIC, talsverðar eftirlitsskyldur eftirlitsaðila og efnisreglur um skráningu léna. Frumvörpin sættu talsverðri gagnrýni af hálfu hagsmunaaðila og því var farin sú leið við undirbúning þessa frumvarps að funda með helstu hagsmunaaðilum til að fá þeirra sjónarmið og koma að sjónarmiðum stjórnvalda. Fundað var með Internet á Íslandi hf., ISNIC; Póst- og fjarskiptastofnun; Samtökum iðnaðarins og Neytendastofu. Áform um frumvarpssmíðina voru birt í samráðsgátt stjórnvalda á tímabilinu 27. júní 2019 til 20. júlí 2019 og bárust 6 umsagnir.

Við samningu frumvarps þessa var einkum horft til öryggissjónarmiða. Einnig var horft til mögulegra áhrifa sem .is getur haft á ímynd Íslands, neytendasjónarmiða og til annarra Norðurlanda. Einkum var horft til sænskra laga um sama efni, *s. Lag (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på internet*, en einnig til sambærilegrar löggjafar á öðrum Norðurlöndum. Loks var litið til sjónarmiða hagsmunaaðila og athugasemda sem bárust við áform um frumvarpsgerðina sem birt voru í samráðsgátt stjórnvalda.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

2.1. Tilefni til lagasetninga.

Í frumvarpi þessu þykir ekki tilefni til að lýsa stjórnarháttum Internetsins og öllum þeim fyrirtækjum, nefndum og stofnunum sem koma að stjórnun þess. Umfjöllun af því tagi þjónar í raun ekki tilgangi frumvarpsins og álitaefnin sem lúta að stjórnarháttum Internetsins eru mörg og alþjóðleg.

Þó er rétt að benda á að á síðari misserum hefur umræða um stjórnarhætti Internetsins ekki snúist um það hvort og að hvaða marki ætti að stjórna því, heldur hverjir. Lögð er aukin áhersla á að stjórnarhættir Internetsins eigi ekki aðeins að þróast með vísan til tæknilegra þátta heldur stefnumótunar er lýtur að almannahagsmunum eins og net- og upplýsingaöryggi og að takast þurfi á við margháttaðar spurningar um notkun Internetsins. Enn fremur hefur verið lögð áhersla á fullveldi ríkja hvað varðar almenna stefnumótun í málefnum landshöfuðléna en þeim sjónarmiðum að ríki bæru bæði rétt og skyldu til að sinna þessu hefur m.a. verið staðfest í leiðbeinandi reglum GAC, e. *Governmental Advisor Committee*, sem starfar undir ICANN, *e. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*. Meðal annars á þessum grunni hafa ríki heims látið sig lénamál varða, í flestum tilvikum með setningu laga. Sum ríki hafa gengið svo langt að skýra eignaréttarlega aðkomu að landshöfuðléni og ábyrgð og hlut viðkomandi ríkisvalds að öðru leyti í tengslum við landshöfuðlén. Þannig hafa Danir sérstaklega kveðið á um eignaréttarlega stöðu danska ríkisins gagnvart landshöfuðléninu .dk. Í Noregi hafa stjórnvöld t.d. ekki tekið af skarið um eignaréttarlega heimildir ríkisins til landshöfuðlénsins .no en af fyrirkomulagi lénaskráningar undir landshöfuðléninu má ráða að stjórnvöld fari með ráðstöfunar- og umráðarétt landshöfuðlénsins. Á vettvangi Evrópusambandsins var talið nauðsynlegt að kveða á um eignarétt þess á landshöfuðléninu .eu. Það skal tekið fram að

Evrópusambandið skilgreinir .eu sem landshöfuðlén en það lén er í raun það sem kallað er almennt höfuðlén.

Í dag er ekki að finna heildstæða löggjöf hér á landi um landshöfuðlénið .is eða önnur landshöfuðlén með beina skírskotun til Íslands. Með vísan til þessa og framangreindrar umfjöllunar má segja að Ísland hafi dregist aftur úr í þróun lagasetningar á sviði lénaumsýslu og miðað við þróun erlendis og mikilvægi Internetsins í nútímasamfélagi þá er ærið tilefni að setja lagalega umgjörð um landshöfuðlén sem hafa beina skírskotun til Íslands.

2.2. Nauðsyn lagasetningar.

Skiptar skoðanir eru hins vegar á nauðsyn þess að setja sett lög um lénamál hér á landi. Bent hefur verið á að fyrirtækið Internet á Íslandi hf., ISNIC, hafi sinnt verkefni sínu með ágætum, án teljandi vandræða og engin knýjandi nauðsyn á að setja lög þegar þess er ekki þörf.

Út frá sjónarhóli ríkisins lítur málið öðruvísi út. Internetið er mikilvægur hluti mikilvægra innviða ríkisins og bæði einstaklingar og lögaðilar treysta í meira mæli á Internetið og líklegt þykir að áhrifa þess muni aukast í framtíðinni. Afar brýnt er að stuðla að stöðuleika í samfélaginu sé þess nokkur kostur og koma í veg fyrir aðstæður sem geta ógnað stöðuleika eða í versta falli valdið tjóni.

Öryggissjónarmið hafa mikið vægi við mat á nauðsyn á setningu laga um landshöfuðlén. Benda má á að fyrirtækið sem heldur utan um íslenska landshöfuðlénið .is, Internet á Íslandi hf., ISNIC, er að mestu í almennri eigu en ríkið fer aðeins með tæplega 20% hlut í fyrirtækinu. Eignahlutir og stjórnir einkafyrirtækja geta tekið miklum breytingum á skömmum tíma og nauðsynlegt er að gera ráðstafanir sem tryggja að starfsemin sé með lögheimili hér á landi undir íslenskri lögsögu og að rétthafaskráin sé vistuð hér á landi en ekki úti í heimi, t.d. í svokölluðu geymsluskýi. Öll óvissa með eignarhald á skráningarstofunni sem heldur utan um íslenska landshöfuðlénið .is er óviðunandi og til þess fallið að valda óvissu í framtíðinni. Þess má geta að rekstur skráningarstofa á öðrum Norðurlöndum er í öðru formi en hér á landi, aðallega í formi sjálfseignastofnanna.

Mikilvægt er að íslensk yfirvöld hafi heimildir til að bregðast við utanaðkomandi ógnum svo sem vegna hættu á hryðjuverkum eða vegna stríðsástands er varðar íslensk landshöfuðlén en benda má á að Atlantshafsbandalagið hefur skilgreint netöryggi sem fjórðu vídd sameiginlegra varna bandalagsins ásamt vörnum í lofti, á láði og legi.

Þá er vert að minna á að landshöfuðlén getur haft talsverð áhrif á ímynd lands og þjóðar og því nauðsynlegt að stjórnvöld hafi úrræði til að bregðast við skráningum léna undir landshöfuðléninu sem hafa neikvæð áhrif á ímynd landsins.

2.3. Markmið lagasetningar.

Markmið lagasetningar sem þessarar er að setja sanngjarnan ramma utan um starfsemi skráningastofa sem hafa umsjón með landshöfuðlénum með beinni skírskotun til Íslands, tryggja að starfsemin sé innan íslenskrar lögsögu, hún sé örugg, gagnsæ, og skilvirk og hún samrýmist íslenskum lögum.

Þá er brýnt eins og áður hefur verið lýst, að íslensk stjórnvöld hafi verkfæri til að grípa inn í lénaumsýslu hér á landi ef hryðjuverkaárás er yfirvofandi, hún framkvæmd eða stríðshætta vofir yfir eða stríð sé hafið. Þá þurfa viðeigandi stjórnvöld að geta gripið inn í með aðgerðum, svo sem lokun, haldlagningu, o.fl., ef lén sem skráð eru undir íslensku landshöfuðléni hefur tengsl við ólöglega starfsemi.

3. Meginefni frumvarpsins.

Frumvarp þetta skiptist í fjóra kafla. Í fyrsta kafla er gerð grein fyrir markmiðum frumvarpsins, gildissviði þess, stjórn lénamála hér á landi, orðskýringum og persónuvernd. Annar kafli frumvarpsins fjallar um skráningarstofur. Fjallar kaflinn um almenna heimild, tilkynningu um starfsemi og hlutverk skráningarstofu. Í þriðja kafla er að finna ákvæði er varðar skráningu léna, lokun, læsingu og afskráningu léna, úrræði lögreglu og réttindi og skyldur rétthafa. Í fjórða og síðasta kafla er að finna ýmis ákvæði, svo sem eftirlit, dagsektir, rekstur landshöfuðléns á stríðstímum og vegna yfirvofandi hryðjuverkaárásar, fagráð, o.fl.

Lagt er til að markmið frumvarpsins sé að stuðla að öruggum, hagkvæmum og skilvirkum aðgangi að íslenskum landshöfuðlénum og styrkja tengsl þeirra við Ísland, með því að kveða á um örugga, gagnsæja og skilvirka umsýslu þeirra. Talsverð áhersla er lögð á öryggi í markmiðsákvæðinu enda eru öryggishagsmunir þeir hagsmunir sem helst hefur verið litið til við samningu þessa frumvarps. Það er brýnt að aðgangur að íslenskum landshöfuðlénum séð góður en einnig að umsýsla sé örugg án þess að vera samfélaginu til ama eða tafa.

Gildissvið frumvarpsins afmarkast við rekstur landshöfuðléna sem Íslandi hefur verið úthlutað til notkunar á Internetinu, ásamt nafnaþjónustu fyrir landshöfuðlén og skráningu léna undir þeim höfuðlénum. Gildissviðið nær því ekki yfir almenn höfuðlén enda hefur Ísland ekkert með þau að gera. Íslandi hefur verið úthlutað landsléninu .is en hugsanlegt er að fleiri landslénum verði úthlutað til Íslands í framtíðinni og því afmarkast gildissvið frumvarpsins ekki aðeins við landshöfuðlénið .is.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að ráðherra fari með yfirumsjón með framkvæmd laga þessara. Algengt er að lög kveði á um það að ráðherra fari með yfirstjórn ýmissa mála, t.d. fjarskiptamála. Ekki þótti rétt að kveða svo á um að ráðherra fari með yfirstjórn lénamála þar sem það þótti helst til of rúmt en auk þess fer íslenska ríkið ekki með yfirráð yfir lénum almennt. Þá var ekki heldur talið rétt að kveða á um að ráðherra færi með yfirstjórn yfir íslenskum landshöfuðlénum í ljósi þess að íslenska ríkið hefur ekki fullt forræði á því hvort landshöfuðlén fyrir Ísland sé .is eða eitthvað annað. Því var talið réttast að leggja til að ráðherra færi með yfirumsjón með framkvæmd laganna. Lagt er til að Póst- og fjarskiptastofnun sinni eftirliti með framkvæmd laganna verði frumvarpið að lögum en nánar verður fjallað um eftirlit stofnunarinnar samkvæmt frumvarpi þessu þegar fjallað verður sérstaklega um eftirlit.

Í frumvarpinu er að finna 14 orðskýringar. Hægt er að skilgreina flest hugtök sem í frumvarpinu eru skýrð mun ítarlegra og á tæknilegri hátt. Sú leið var hins vegar valin að reyna að hafa orðskýringarnar almennar en þó nægilega ítarlegar að þær dugi við túlkun einstakra ákvæða frumvarpsins og eftir atvikum reglugerðum settum í kjölfar lagasetningar. Fjallað verður um einstaka orðskýringar í umfjöllun um einstaka greinar frumvarpsins eftir því sem þurfa þykir.

Í 5. gr. frumvarpsins er að finna ákvæði um persónuvernd. Árið 2018 tóku í gildi ný lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 sem byggð eru á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 frá 27. apríl 2016 um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga og um frjálsa miðlun slíkra upplýsinga. Rétt er að hafa ákvæði í frumvarpi þessu sem heimilar vinnslu persónuupplýsinga. Er það m.a. talið brýnt í ljósi heimilda skráningarstofa til að afskrá lén þar sem skráningarupplýsingar eru rangar. Þá er rétt að benda á að ný persónuverndarlöggjöf í Evrópu hefur leitt til þess að skráningarstofur í Evrópu hafa hætt að reka svokallaða þykka rétthafaskrá, *e. thick Whois,* og reka þess í stað aðeins þunna rétthafaskrá, *e. thin Whois*. Þykk rétthafaskrá inniheldur allar uppgefnar upplýsingar um lén, en þunn aðeins nauðsynlegar upplýsingar, s.s. upplýsingar um nafnaþjóna

og skráningaraðila, *e. registrar*, eða rétthafa, *e. registrant*. Internet á Íslandi hf., ISNIC, rekur svokallaða þykka rétthafaskrá.

Lagt er til í frumvarpi þessu að starfsemi skráningarstofa verði tilkynningaskyld svo sem áður hefur komið fram. Fyrri frumvörp um sama efni gerðu ráð fyrir því að starfsemin yrði leyfisskyld. Það að leyfisskylda starfsemi er mun meira íþyngjandi fyrir þá starfsemi sem fyrir er auk þess sem það felur í sér meiri umsvif ríkisins á málefnasviðinu og þar með meiri útgjöld. Með því að gera starfsemina tilkynningaskylda er hægt að hafa yfirsýn yfir þá starfsemi sem fer fram hér á landi þó enn sem komið sé aðeins ein skráningarstofa hér á landi. Ekki er óhugsandi að Íslandi verði úthlutað fleiri landshöfuðlénum í framtíðinni og óvíst er hvort þau yrðu í umsjá núverandi skráningarstofu eða nýrrar skráningarstofu. Skilyrði sem sett eru fyrir starfseminni geta ekki talist íþyngjandi en sum þeirra taka mið af öryggishagsmunum, svo sem að halda starfseminni í landi og koma í veg fyrir að rétthafaskrá verði vistuð í geymsluskýi erlendis eða í gagnaveri erlendis. Gert er ráð fyrir að tilkynna skuli starfsemina til Póst- og fjarskiptastofnunar bæði við upphaf rekstrar og við niðurlagningu starfseminnar. Þá er gerð grein fyrir hlutverki skráningarstofu en lýsing ákvæðisins miðast við það hlutverk sem Internet á Íslandi hf., ISNIC, hefur í dag.

Í þriðja kafla frumvarpsins er m.a. fjallað um skráningu léna. Ekki eru lagðar til breytingar á reglum um skráningu léna frá því sem nú gildir. Skráningin er rafræn og sjálfvirk að mestu leyti. Skráningarstofur setja sjálfar reglur um skráningu léna og ekki er gert ráð fyrir breytingu á því. Ráðherra verður hins vegar heimilt að setja í reglugerð viðmið sem hafa skuli við samningu reglna skráningarstofa. Ráðherra setur með öðrum orðum ekki efnisreglur um skráninguna enda gilda nokkuð fastmótaðar alþjóðlegar efnisreglur um skráningu léna.

Í 10. og 11. gr. frumvarpsins er að finna reglur sem varða úrræði eins og að loka skráðu léni, afskrá það, læsa því eða haldleggja það. Í 10. gr. er að finna reglur sem er í samræmi við reglur Internet á Íslandi hf., ISNIC, en rétt þykir að setja í lög. Rétt er að vekja athygli á því úrræði að læsa léni en í því felst að ekki er hægt að flytja lén á milli rétthafa. Úrræði sem þetta hefur nýst og nýtist t.d. þegar mál er til meðferðar hjá Neytendastofu t.d. á grundvelli laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Í 11. gr. eru lögð til úrræði handa lögreglu. Lagt er til að lögregla geti krafist, að undangengnum dómsúrskurði, að skráningastofa loki léni sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni í ákveðnum tilvikum sem frekar verði gerð grein fyrir í umfjöllun um einstaka greinar. Þá er lagt til að lögregla geti, að undangengnum dómsúrskurði, lagt hald á skráð lén og rekið lénið í tengslum við rannsókn opinbers máls og öflun sönnunargagna. Framangreindar heimildir eru mjög íþyngjandi fyrir rétthafa og fela í sér mikið inngrip og því er lagt til að ávallt sé leitað atbeina dómstóla til að beita úrræðunum. Loks er lagt til skaðleysisákvæði fyrir starfsmenn skráningarstofu vegna athafna lögreglu samkvæmt ákvæðinu en aðkoma starfsmanna skráningarstofu er nauðsynleg í öllum tilvikum.

Þá er kveðið á um réttindi og skyldur rétthafa léna. Ljóst er að rétthafi eignast ekki eignarétt að léni heldur hefur það sem kallað er einkaafnotarétt af léni. Á þessu tvennu er stór munur. Einnig eru talin upp þau atriði sem rétthafi ber ábyrgð á.

Í 13. gr. frumvarpsins er kveðið á um eftirlit. Gert er ráð fyrir að Póst- og fjarskiptastofnun sinni eftirliti með framkvæmd laganna. Umfang eftirlits Póst- og fjarskiptastofnunar er lýst í 2. mgr. 13. gr. en þar kemur fram að stofnunin skuli einu sinni á tveggja ára fresti óska eftir upplýsingum frá skráðum skráningarstofum til að kanna hvort þær uppfylli skilyrði 6. og 8. gr. og gilda þeir skilafrestir sem um er getið í 7. gr. Ekki er gert ráð fyrir að stofnunin fari á starfstöð skráningaraðila og framkvæmi úttektir t.d. til að staðfesta efni upplýsinga sem skráningarstofa sendir til stofnunarinnar. Gert er ráð fyrir að hver skráningarstofa muni taka

saman upplýsingar sem sýni fram á að hún uppfylli þau skilyrði sem getið er um í 6. og 8. gr. Skilyrði 6. gr. verður að teljast einfalt að uppfylla og sýna fram á og ekki ætti að vera teljandi vandræði fyrir núverandi skráningarstofu að sýna fram á að skilyrði 8. gr. séu uppfyllt. Aðeins ein skráningarstofa er nú starfandi og reikna má með að vinnuframlag sem samsvarar einum til tveimur vinnudögum eins starfsmanns Póst- og fjarskiptastofnunar á ári fari í eftirlit samkvæmt frumvarpinu verði það óbreytt að lögum, að teknu tilliti til mála vegna dagsektarákvarðana skv. 14. gr. Kostnaður hins opinbera vegna eftirlits Póst- og fjarskiptastofnunar vegna frumvarpsins verður því að teljast óverulegur. Hins vegar kann að falla kostnaður á Póst- og fjarskiptastofnun vegna eftirlits stofnunarinnar með skráningarstofum á grundvelli annarra laga, svo sem laga nr. 78/2019 um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða, en um það eftirlit er ekki fjallað hér.

Í frumvarpinu eru að finna ákvæði um rekstur landshöfuðléns á stríðstímum og við aðstæður þegar hryðjuverkaárás er yfirvofandi. Um er að ræða það sem kallað er „force majeure“ ákvæði. Ákvæðið er að nokkru í samræmi við sænskt lagaákvæði um sama efni en ekki ósvipað ákvæði er að finna í 72. gr. fjarskiptalaga nr. 81/2003 með síðari breytingum. Ákvæðið heimilar stjórnvöldum að grípa inn í rekstur landshöfuðléna komi til stríðsátaka eða landið verði fyrir hryðjuverkaárás eða hún yfirvofandi.

Þá er lagt til í frumvarpinu að fjarskiptaráð skuli fjalla um lénamál og vera ráðherra til ráðgjafar um slík mál.

Í ákvæði til bráðabirgða I er lagt til að ríkissjóður fái forkaupsrétt af öllum hlutum í félaginu Internet á Íslandi hf., ISNIC, kt. 660595-2449. Þetta ákvæði er sett inn til að tryggja að félagið verði ekki selt út úr íslenskri lögsögu fyrst og fremst en þó er gert ráð fyrir að ríkissjóður geti beitt forkaupsrétti þó innlent félag kaupi hlut í félaginu.

Vakin er athygli á því að ekki er gert ráð fyrir að ákvarðanir Póst- og fjarskiptastofnunar samkvæmt lögum þessum séu kæranlegar til æðra stjórnvalds. Gert er ráð fyrir að ákvarðanir er varðar dagsektir sé hægt að bera undir dómstóla ef þannig ber undir og frestast réttaráhrif ákvörðunarinnar í kjölfarið. Ákvarðanir skráningarstofa er ekki hægt að bera undir aðra en dómstóla enda er skráningastofa ekki stjórnvald. Þá heyra ýmis álitaefni undir önnur stjórnvöld, t.d. Persónuvernd og Neytendastofu.

Ákvæði frumvarpsins eiga það öll sameiginlegt með einum eða öðrum hætti að stuðla að markmiðum frumvarpsins.

Umfjöllun um erlendan rétt… í vinnslu.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Í vinnslu…

5. Samráð.

Í vinnslu…

6. Mat á áhrifum.

Í vinnslu…

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í 1. gr. frumvarpsins er gerð grein fyrir markmiðum þess. Byggt er á því að hlutverk stjórnvalda í lýðræðisþjóðfélögum sé að stuðla svo sem kostur er að því að innviðir samfélagsins séu með þeim hætti að þjóðfélagið starfi sem best. Netið hefur eðli málsins samkvæmt mikil áhrif á starfsemi innviða hér á landi, atvinnulíf og síðast en ekki síst daglegt líf almennings. Þessi áhrif eiga enn eftir að aukast. Þá geta vefsíður auðkenndar með landshöfuðléninu .is haft áhrif á ímynd lands og þjóðar. Þannig er brýnt að við markmiðssetningu frumvarps sem þessa sé litið til öryggissjónarmiða og skilvirknissjónarmiða sem m.a. stuðla að því að takmarka rekstrartruflanir.

Með 1. gr. frumvarpsins er því lagt til að markmið þess verði að stuðla að öruggum, hagkvæmum og skilvirkum aðgangi að íslenskum landshöfuðlénum og að tryggja tengsl þeirra við Ísland. Þannig á frumvarpið að stuðla að öruggri, gagnsærri og skilvirkri umsýslu með landshöfuðlén með tengsl við Ísland.

Með skýrum lagaramma, svo sem lagt er til með frumvarpi þessu, reglum settum samkvæmt þeim og gagnsæi verður hægt að stuðla að markmiðum frumvarpsins.

Um 2. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um gildissvið frumvarpsins. Er að nokkru byggt á 1. gr. sænskra laga um sama efni, *s. Lag (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på internet.*

Lagt er til að frumvarpið gildi um rekstur landshöfuðléna sem Íslandi hefur verið úthlutað til notkunar á netinu ásamt nafnaþjónustu fyrir höfuðlén og skráningu léna undir þeim.

Í dag hefur Íslandi verið úthlutað einu landshöfuðléni, *e. Country Code Top Level Domain*, ccTLD, eða landshöfuðléninu .is. Ekki er hægt að útloka að önnur landshöfuðlén með tengsl við Ísland verði samþykkt í framtíðinni og því var talið rétt að láta frumvarpið ekki eingöngu gilda um landshöfuðlénið .is. heldur einnig ná yfir önnur landshöfuðlén með tengsl við Ísland sem kunna að verða til í framtíðinni. Í dag fer Internet á Íslandi hf., ISNIC, með skráningu, rekstur og stjórnun landshöfuðlénsins.

Um 3. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að ráðherra hafi yfirumsjón með framkvæmd laga þessara og að Póst- og fjarskiptastofnun sinni eftirliti með framkvæmd laganna. Ítarlega er fjallað um ákvæði þetta í kafla 3 hér að framan og vísast til umfjöllunar þar. Ákvæðið þarfnast ekki frekari skýringar.

Um 4. gr.

Í ákvæðinu eru lagðar til skýringar á hugtökum sem notast er við í frumvarpinu, reglugerðum og reglum sem fyrirhugað er að setja á grundvelli þess.

Í 1. tölulið er *almennt höfuðlén* skilgreint sem höfuðlén sem ekki hefur verið úthlutað til ríkis eða landsvæðis. Dæmi um almennt höfuðlén er .com, .edu, .net o.s.frv.

Í 2. tölulið er hugtakið *almennt IP fjarskiptanet* skilgreint sem það sem í daglegu tali er nefnt Internetið. Sérstaklega er tekið fram að ekki sé átt við önnur IP net, svo sem fyrir síma, sjónvarp o.fl.

Í 3. tölulið er hugtakið *höfuðlén* skilgreint sem efsti hluti lénakerfisins og vísa til þess hluta sem kemur á eftir síðasta punktinum í heiti léns og eru samþykkt af þar til bærum alþjóðlegum aðila. Höfuðlén skiptast í landshöfuðlén og almenn höfuðlén. Með þar til bærum alþjóðlegum aðila er átt við bandaríska fyrirtækið ICANN, *e. Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*, og fyrirtæki tengd því.

Í 4. tölulið er hugtakið *íslenska landshöfuðlénið* skilgreint sem landshöfuðlénið .is en það hefur beina skírskotun til Íslands.

Í 5. tölulið er hugtakið *landshöfuðlén* skilgreint sem þau höfuðlén sem hafa beina skírskotun til ríkja. Landshöfuðlén lúta ISO 31661 staðlinum en dæmi um landshöfuðlén eru .dk, .uk, .jp, o.fl.

Í 6. tölulið er *lén* skilgreint sem auðkenni í almennum IP fjarskiptanetum. IP tala er að baki hvers léns. Orðið lén eru í raun þýðing á enska orðinu *domain* og má segja að hugtakið sé notað yfir umdæmi á Internetinu.

Í 7. tölulið er hugtakið *lénaheitakerfi, e. domain name system* eða DNS, skilgreint sem stigskipt dreift gagnasafn sem annast fyrirspurnir um lénaheiti. Megintilgangur kerfisins er að varpa nöfnum innan léns yfir á IP tölur svo að hægt sé að sækja þjónustu sem boðið er uppá innan lénsins til dæmis vef, tölvupóst, síma, skráageymslu o.s.frv. eftir nafni í stað IP tölu.

Í 8. lið er hugtakið *nafnaþjónn* skilgreint sem tölva sem svarar fyrirspurnum um lén. Í raun eru nafnaþjónar margskonar. Nafnaþjónar sem flestar skráningarstofur nota og stjórna eru það sem kallað eru á ensku *authoratative name server* sem kalla mætti upprunanafnaþjóna og geyma þeir DNS færslu fyrir hvert lén. Á ensku er lýsingin á þessum nafnaþjóni eftirfarandi: *„An authoratative Nameserver is a nameserver (DNS Server) that holds the actual DNS records (A, CNAME, PTR, etc.) for particular domain/address."* Allir aðrir nafnaþjónar eru það sem kallaðir eru *resolver* á ensku eða uppfletti-nafnaþjónar og eru þeir nafnaþjónar notaðir hjá hýsingaraðilum eða netfyrirtækjum. Um er að ræða hugbúnað sem sækir upplýsingarnar í *authoratative name server*, t.d. til Internet á Íslandi hf., ISNIC, um .is lén, og geymir tímabundið og getur þá svarað tímabundið hvar lén er hýst. Ef hann á upplýsingarnar ekki til, eða vill ekki geyma þær, þá beinir hann fyrirspurninni sjálfvirkt áfram t.d. til Internet á Íslandi hf., ISNIC, á augabragði. Lýsing á ensku er þessi: *„A recursive resolver would be a DNS server that queries an authoritative name server to resolve a domain/address".*

Í 9. tölulið er hugtakið *IP-fjarskiptanet* skilgreint sem fjarskiptanet sem flytur gagnapakka samkvæmt IP fjarskiptareglu.

Í 10. tölulið er hugtakið *IP tala* skilgreint sem númer tækis sem tengt er almennu IP fjarskiptaneti og úthlutað hefur verið af þar til bærum aðila til aðgreiningar frá öðrum tækjum.

Í 11. tölulið er hugtakið *rétthafi* skilgreint sem sá einstaklingur eða lögaðili sem skráður er fyrir léni í rétthafaskrá.

Í 12. tölulið er hugtakið *rétthafaskrá* skilgreint sem miðlæg skrá þar sem fram koma upplýsingar um rétthafa léna, tengilið þeirra og nafnaþjóna. Almennt er talað um að skráningarstofur bjóði upp á þykka eða þunna rétthafaskrá, e. Thick or thin Whois. Þykk rétthafaskrá inniheldur allar uppgefnar upplýsingar um lénið, en þunn aðeins til tæknilegra, nauðsynlegra upplýsinga, s.s. nafnaþjóna og skráningaraðila og rétthafa. Í frumvarpinu er með rétthafaskrá átt við þykka rétthafaskrá.

Í 13. tölulið er hugtakið skráningaraðili, *e. Registrar,* skilgreint sem aðili sem á grundvelli samnings við skráningastofu getur séð um skráningu léna undir íslensku höfuðléni og breytingar á upplýsingum sem tengjast því fyrir hönd rétthafa léna. Skráningaraðilar eru þannig milliliðir milli skráningarstofu og rétthafa en rétthafa er í sjálfsvald sett hvort hann skipti beint við skráningstofu eða í gegnum millilið.

Í 14. tölulið er hugtakið *skráningarstofa* skilgreint, *e. top-level domain name registry* eða TLD-registry. Skráningarstofa höfuðléna er aðili sem annast og vinnur að skráningu léna undir landshöfuðléni tengdu Íslandi og fer með umsýslu þess á grundvelli almennrar heimildar.

Um 5. gr.

Í 5. gr. frumvarpsins er að finna heimild til vinnslu persónuupplýsinga. Aðeins er gert ráð fyrir að vinnsla persónuupplýsinga takmarkist við upplýsingar sem flokkast sem

tengiupplýsingar. Er hér um að ræða upplýsingar á borð við nafn, heimilisfang, kennitölu o.s.frv. Gerð er sú krafa að vinnslan sé í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsingar. Með öðrum þeim sem starfa í umboði stjórnanda landshöfuðsléns er m.a. átt við aðila sem uppfylla lágmarkskröfur um hýsingu .is léna. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 6. gr.

Í 6. gr. laganna er lagt til að í stað þess að sótt sé um formlegt leyfi til að starfa sem skráningarstofa hér á landi þá þurfi það sem kallað er almenna heimild til að starfa sem slík. Um er að ræða mildara form en starfsleyfi. Þannig getur lögaðili hafið starfsemi áður en hann tilkynnir yfirvöldum um starfsemina og skilyrði til starfseminnar eru almennt minna íþyngjandi en ef um formlegt leyfi væri um að ræða. Ekki er gert ráð fyrir því að lögaðilinn verði sviptur réttindum til að starfa sem skráningastofa ef annmarkar eru á tilkynningu heldur er gert ráð fyrir að heimilt verði að leggja dagsektir á lögaðilann þar til bætt er úr annmörkum.

Gert er að ráð fyrir að lögaðili sem hyggst starfa sem skráningarstofa þurfi að uppfylla ákveðin almenn skilyrði og tilkynna starfsemi sína til viðeigandi stjórnvalds. Skilyrðin sem lögð eru til í frumvarpi þessu er í fyrsta lagi að almennir viðskiptaskilmálar og gjaldskrár séu aðgengilegar á vefsíðu. Skilyrði þetta er sett á grundvelli neytendasjónarmiða. Í öðru lagi skal uppfylla skilyrði laga þessara. Skilyrði þetta þarfnast ekki skýringa. Þá er gert ráð fyrir að í þriðja lagi þurfi lögheimili lögaðilans að vera á Íslandi. Í fjórða lagi þarf rétthafaskrá og vinnsla hennar að vera hér á landi. Skilyrði er sett á grundvelli öryggissjónarmiða og til að koma í veg fyrir að hún sé vistuð á stað þar sem aðrar reglur gilda en íslenskar. Gildir einu hvort um er að ræða geymsluský eða gagnaver erlendis. Þetta er gert svo fyrirtækið sé undir íslenskri lögsögu. Þá er í fjórða lagi gert ráð fyrir því skilyrði að ársreikningar landshöfuðsléns séu gerðir í samræmi við lög um bókhald og lög um ársreikninga og sendir Póst- og fjarskiptastofnun í heild sinni. Eðli málsins samkvæmt þurfa ársreikningar að vera í samræmi við landslög. Hins vegar er nauðsynlegt að eftirlitsstjórnvaldið fái afrit af þeim til að geta sinnt eftirlitsskyldum sínum. Enn fremur eru sett fram skilyrði fyrir hæfi framkvæmdarstjóra og stjórnarmenn lögaðilans og lokum er lagt til að það verði gert að skilyrði að framkvæmdastjórar og meiri hluti stjórnarmanna séu búsettir hér á landi.

Um 7. gr.

Í 7. gr. er að finna ákvæði um tilkynningu um starfsemi skráningarstofa.

Í 1. mgr. er lagt til að skráningarstofa skuli tilkynna eftirlitsaðila um starfsemi sína innan átta vikna frá því að hann hóf starfsemi. Telja verður átta vikur hæfilegan frest til að senda inn tilkynningu.

2. mgr. fjallar um innihald tilkynningar. Almennt er gert ráð fyrir að í tilkynningu sé að finna upplýsingar sem nauðsynlegar eru til skráningar. Gert er ráð fyrir að ráðherra setji reglugerð um form og efni tilkynningar. Ekki er gert ráð fyrir að tilkynningar sem þessar verði flóknar heldur þannig að í þeim komi fram upplýsingar um að viðkomandi aðili uppfylli skilyrði laganna og nauðsynlegar tengiupplýsingar.

Í 3. mgr. er lagt til að Póst- og fjarskiptastofnun skuli staðfesta skráningu aðila á skrá yfir skráningarstofur innan fjögurra vikna frá móttöku tilkynningar skv. 1. mgr., enda sé það mat stofnunarinnar að skilyrði laganna séu uppfyllt. Í þessu felst að fjögurra vikna fresturinn byrjar ekki að líða fyrr en fullnægjandi gögn hafa borist stofnuninni. Þá er gert ráð fyrir að í samræmi við góða stjórnsýsluhætti muni Póst- og fjarskiptastofnun veita sendanda tilkynningar færi á

að bæta úr annmörkum á tilkynningu innan hæfilegs frests áður en þvingunarúrræðum verður beitt.

Í 4. mgr. er lagt til að ef stjórnandi landshöfuðléns hyggst leggja niður starfsemi í heild eða að hluta skuli tilkynna það innan tólf vikna.

Um 8. gr.

Í 8. gr. er lagt til að kveðið verði á um hlutverk skráningarstofa. Starfsemi skráningarstofu hér á landi er ekki ný af nálinni en fyrirtækið Internet á Íslandi hf., ISNIC, gegnir því hlutverki hér á landi. Hins vegar var það álitamál við samningu frumvarpsins hvort nota ætti hugtakið skráningarstofa, skráningarfyrirtæki eða stjórnandi landshöfuðsléns. Það var mat ráðuneytisins að réttast væri að nota orðið skráningarstofa yfir starfsemi Internet á Íslandi, ISNIC. Það er almennara hugtak en t.d. stjórnandi landshöfuðsléns og jafnframt í samræmi við ýmis grunnskjöl t.d. RFC 1591 sem er grundvallar skjal í Internetheiminum.

Lagt er til í 1. mgr. að skráningarstofur fari með daglega umsjón landshöfuðléna. Sérstaklega er getið að skráningarstofur skuli framkvæma skyldur sínar á öruggan og skilvirkan máta í þágu almannahagsmuna. Er hér m.a. átt við að skráningarstofur þurfa að líta til hagsmuna heildarinnar, almenningsheillar í störfum sínum og framfylgja lögmætum markmiðum ákvæða laga enda er Internetið mikilvægur innviður í nútímasamfélögum.

Í 2. mgr. eru talin upp hlutverk skráningarstofa í a.-i. stafliðum en ekki er um tæmandi upptalningu að ræða. Um er að ræða hlutverk sem eru vel til þess fallin að styðja við markmiðsákvæði frumvarpsins.

Um 9. gr.

Í ákvæðinu er mælt fyrir um skráningu léna. Fram kemur í 1. mgr. að skráning léna skuli vera rafræn svo sem verið hefur.

Í 2. mgr. er lagt til að skráningarstofan setji sér reglur um skráningu léna. Hins vegar er lagt til að ráðherra geti sett reglur um þau viðmið sem unnið skuli út frá við setningu reglnanna. Um heimildarákvæði er að ræða. Með öðrum orðum er ekki gert ráð fyrir að ráðherra setji efnisreglur heldur sé heimilt að kveða á um sjónarmið sem fara skuli eftir við setningu reglna, svo sem jafnræðissjónarmið o.fl. Þá er ekki gert ráð fyrir að ráðherra eða Póst- og fjarskiptastofnun fari yfir reglurnar eða staðfesti þær.

Í 3. mgr. eru að finna ákvæði um skyldu skráningarstofu til að stuðla að því að rétthafar léna séu upplýstir um skilyrði skráningar léna samkvæmt frumvarpi þessu. Þá er innbyggð meðalhófsregla í ákvæðinu þar sem gefa á rétthafa færi á að bæta úr annmörkum. Sé ekki bætt úr annmörkum þá er gert ráð fyrir að skráningarstofa geti lokað aðgangi rétthafa að skráningarkerfi.

Þá er þess sérstaklega getið að skráningarstofu sé heimilt að taka gjald fyrir þjónustu sem hún veitir.

Um 10. gr.

Í ákvæðinu er að finna heimildarákvæði til að loka, læsa og afskrá lén.

Í 1. mgr. ákvæðisins er að finna reglur um heimildir sem núverandi skráningaraðili hér á landi hefur en rétt þykir að heimildirnar séu festar í lög.

Í 2. mgr. er að finna meðalhófsreglu þar sem skora skuli á rétthafa léna að gera úrbætur áður en úrræðum 1. mgr. er beitt.

Í 3. mgr. er lagt til að lögfesta úrræði sem einnig hefur verið beitt hér á landi en það er að læsa léni. Þegar léni hefur verið læst þá er ekki hægt að færa það á milli rétthafa. Þetta hefur

verið beitt þegar mál er til meðferðar hjá Neytendastofu en ekki er útilokað að þetta úrræði gæti verið notað ef önnur stjórnvöld, t.d. Persónuvernd, fái kvörtun út af léni.

Um 11. gr.

Í ákvæðinu eru lagðar til heimildir fyrir lögreglu til að loka og leggja hald á skráð lén.

Í 1. mgr. er kveðið á um að lögregla geti krafist að undangengnum dómsúrskurði að skráningarstofa loki léni sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni í tilvikum sem lýst er í a og b. lið 1. mgr.

Samkvæmt a. lið 1. mgr. er hægt að beita úrræðinu ef rétthafi léns eða ef lén tengist efni sem hefur tengsl við skipulagða brotastarfsemi eins og sú starfsemi er skilgreind í almennum hegningarlögum. Skipulögð brotastarfsemi er skilgreind í 2. mgr. 175. gr. a, almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sem síðari breytingum, sem „félagsskap þriggja eða fleiri manna sem hefur það að meginmarkmiði, beint eða óbeint í ávinningsskyni, að fremja með skipulegum hætti refsiverðan verknað sem varðar að minnsta kosti 4 ára fangelsi, eða þegar verulegur þáttur í starfseminni felst í því að fremja slíkan verknað.“ Hér getur verið um að ræða tilvik þar sem rétthafi léns flokkast undir þekkt brotasamtök líkt og ISIS eða lén hefur tengsl við efni sem flokkast undir skipulagða brotastarfsemi. Hér er hægt að taka dæmi um tengsl við efni tengt ofbeldisverkum sem flokkað hefur verið sem hryðjuverk.

Samkvæmt b. lið 1. mgr. er hægt að beita úrræðinu ef lén tengist ólöglegu efni sem hvetur til refsiverðrar háttsemi sem varðar við almenn hegningarlög. Sem dæmi má nefna lén sem tengist efni sem hvetur til ofbeldisverka ýmis konar, skemmdarverka o.fl. Telja verður þó hér að mikið þurfi til að koma að þessu verði beitt.

Í 2. mgr. er lögð til heimild fyrir lögreglu til að krefjast þess að undangengnum dómsúrskurði að haldleggja forræði léns sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni og reka lénið tímabundið í tengslum við rannsókn opinbers máls og öflun sönnunargagna. Með úrræðinu geta lögregluyfirvöld haldið léni gangandi í ákveðinn tíma til að afla sönnunargagna í sakamáli.

Í 3. mgr. ákvæðisins er að finna skaðleysisákvæði fyrir starfsmenn skráningarstofu vegna aðgerða samkvæmt þessu ákvæði. Ljóst er að þegar úrræðum þessa ákvæðis er beitt þá er um lögregluaðgerð að ræða sem er á forræði ríkisins. Hins vegar er lögreglu nauðsynlegt að njóta aðstoðar starfsmanna skráningarstofu og með ákvæðinu er komið í veg fyrir að hægt sé að beina kröfum að þeim í einkamáli vegna beitingu þessa úrræðis.

Um 12. gr.

Í ákvæðinu er gerð grein fyrir réttindum og skyldum rétthafa.

Í 1. mgr. er lagt til að rétthafi léns sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni hafi einkaafnotarétt af hinu skráða léni meðan það uppfyllir reglur skráningarstofu og það hafi ekki verið afskráð. Skráning felur m.ö.o. ekki í sér eignarétt á léninu.

Í 2. mgr. er kveðið á um skyldur rétthafa í fjórum stafliðum. Í fyrsta lagi ber rétthafi ábyrgð á að notkun lénsins sé í samræmi við lög og reglur sem í gildi er á hverjum tíma. Í öðru lagi ber hann ábyrgð á greiðslu gjalda vegna skráningar og endurnýjunar léns, í þriðja lagi ber hann ábyrgð á að skráning lénsins og tengiliða þess sé rétt. Í fjórða lagi að vistun lénsins sé tæknilega viðunandi.

Ákvæðið þarfnast ekki frekari skýringar.

Um 13. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að Póst- og fjarskiptastofnun fari með eftirlit með framkvæmd þessara laga, þ.m.t. starfsemi skráningarstofu. Ekki er gert ráð fyrir að eftirlitið sé umfangsmikið heldur afmarkast við það að sjá til þess að starfsemi skráningarstofu sé rétt skráð og hún gegni hlutverki sínu. Gert er ráð fyrir að stofnunin kalli eftir þessum upplýsingum einu sinni á tveggja ára fresti og er það að sænskri fyrirmynd. Í ljósi þess að aðeins einn íslenskur aðili flokkast nú undir að vera skráningarstofa skv. frumvarpi þessu og ekki er fyrirsjáanlegt að fleiri skráningarstofur starfi hér á landi sökum smæðar markaðarins er umfang eftirlits í algjöru lágmarki. Að öðru leyti vísast til umfjöllunar í almenna hluta greinargerðar.

Um 14. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að Póst- og fjarskiptastofnun geti gert skráningarstofu að greiða dagsektir sinni hún ekki skyldum samkvæmt II. kafla frumvarpsins. Í ákvæðinu er að finna innbyggða meðalhófsreglu þar sem gefa á skráningarstofu færi á að bæta úr innan hæfilegs frests áður en heimildinni er beitt. Kveðið er á um hámark dagsekta en þær mega nema allt að 50.000, kr. á sólarhring.

Í 2. mgr. er kveðið á um að hægt sé að skjóta ákvörðun Póst- og fjarskiptastofnunar til dómstóla og byrja dagsektir þá ekki að falla fyrr en endanlegur dómur liggur fyrir. Dagsektir skulu renna í ríkissjóð og gera má aðför án undangengis dóms til fullnustu sektarinnar.

Um 15. gr.

Með ákvæðinu er lagðar til heimildir fyrir ríkisstjórn Íslands til að setja rekstri landshöfuðsléna nauðsynlegar viðbótarreglur sem nauðsynlegar þykja vegna varna Íslands á stríðstímum eða vegna yfirvofandi eða byrjaðrar hryðjuverkaárásar. Ákvæðið er að sænskri fyrirmynd en finna má svipað ákvæði í 72. gr. fjarskiptalaga nr. 81/2003 með síðari breytingum.

Flestir tengja stríðstíma og stríðsaðgerðir við hermenn og stríðstól en rétt er að benda á að Atlantshafsbandalagið hefur skilgreint netöryggi sem fjórðu vídd sameiginlegra varna bandalagsins og því nauðsynlegt fyrir íslensk stjórnvöld, sem aðildarland að Atlantshafsbandalaginu, að tryggja stjórn íslenska ríkisins á landshöfuðléninu vegna varna landsins.

Það skilyrði er fyrir beitingu ákvæðisins, fyrir utan utanaðkomandi aðstæður, að viðbótarreglurnar séu nauðsynlegar vegna varna Íslands, Atlantshafsbandalagsins og almenns öryggis ríkisins.

Um 16. gr.

Í 16. gr. er lagt til að fjarskiptaráð skuli gegna hlutverki fagráðs á sviði lénamála og vera ráðherra til ráðgjafar um slík mál. Gert er ráð fyrir að skráningarstofa eigi áheyrnafulltrúa með tillögurétt til að sitja fundi fjarskiptaráðs þegar lénamálefni eru á dagskrá. Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 17. gr.

Samkvæmt ákvæðinu er gert ráð fyrir að lögin taki þegar gildi. Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um bráðabirgðaákvæði I

Lagt er til að ríkissjóður fái forkaupsrétt að öllum hlutum í félaginu, Internet á Íslandi hf., ISNIC, kt. 660595-2449. Ákvæðið er sett með það í huga að koma í veg fyrir að félagið verði

selt úr landi. Þó kemur ákvæðið ekki í veg fyrir að ríkissjóður nýti rétt sinn ef fyrirtækið skiptir um eigendur hér innanlands. Ákvæðið er sett á grundvelli öryggissjónarmiða.

Um bráðabirgðaákvæði II

Ákvæðið þarfnast ekki skýringa.